

REFORM

Tidsskrift utgitt av Høyres Studenterforening i Bergen

#2/2017

VI TROR PÅ NORGE

Bidrag fra Morten Andreas Meyer, Paal Frisvold,
Kenneth Stien og Tommy Johansen

LEDER

VI TROR PÅ NORGE FORDI VI TROR PÅ DEG!

Hordaland har siden forrige valg fått føle på viktigheten av arbeid. Det bærer denne utgaven av Reform preg av. Det finnes få ting så sårbart som å stå utenfor arbeid, og heller ingen individuelt større trygghet og frihet enn å være i arbeid. Det er viktig både for den enkelte og velferdsstaten som en helhet at flest mulig får muligheten til å være selvforsørget. Jeg finner derfor trygghet i at Høyre er i posisjon. Høyre har i møte med utfordringene i arbeidsmarkedet vist styringsevne og trygghet. Vi prioriterer en aktiv næringspolitikk som skaper arbeidsplasser. Vi vet at verdier må skapes før de kan fordeles. Jeg finner dernest en trygghet av å bo akkurat på Vestlandet. For er det en ting historien viser, så er det at vestlendinger nettopp vet å reise seg fra tunge tider og nok en gang skape verdier. Det er derfor jeg tror på deg, på Vestlandet og på Norge! Det gjør også Høyre!

Denne utgaven av tidsskriftet tar for seg vårt valgkampbudskap «Vi tror på Norge!» Vi tror på Norge fordi vi tror på enkeltmennesket - hver og en av oss som utgjør samfunnet som en helhet. Denne tilliten til vår beslutningsevne gir deg og meg frihet, men også et ansvar for å forme eget liv og således et fellesskap. Vi tror ikke bare på dagens Norge, men også på fremtidens Norge. Vi vet at utviklingene går raskt, om det så

angår utenriksforhold, det lokale arbeidsmarkedet, digitaliseringen eller andre samfunnsforhold. Det er i slike tider vi skal kjenne vårt verdigrunnlag. Vi må løfte blikket for å se hvordan våre handlinger i dag påvirker Norge på sikt. Det er nettopp dette vi har utfordret våre skribenter på, verdier og fremtiden. Bestillingen til skribentene var ikke nødvendigvis å skrive om arbeid, men det viste seg å bli en rød tråd. En tråd som fremdeles er særdeles relevant for vår region på tross av at ledigheten i skrivende stund faller for åttende måned på rad.

Vi skaper sammen den hverdagen vi ønsker for oss selv og andre. Det er viktig at du engasjerer deg i høstens valg. For det er Bergen og Hordaland valget står om. Vi skal anerkjenne at Venstre må over sperregrensen og vi skal snakke godt om våre venner på borgerlig side, men det er vår politikk vi arbeider for. Og vinner vi Bergen er vi langt på vei til å gi Erna fire nye år.

Ida Bring Løberg
Redaktør

VI TROR PÅ ET LAND MED MULIGHETER

Kjære medstudent. Til høsten er det igjen stortingsvalg, den 11. september skal det avgjøres hvem som skal styre landet de neste fire årene. Valget til høsten vil på mange måter være et avgjørende veiskille i norsk politikk, det er derfor viktig at du bruker stemmeretten din.

Høyre ønsker et samfunn med muligheter for alle, og har troen på enkeltindividet. Gjennom de siste fire årene i regjering har Høyre vist nettopp dette. Til tross for at man i regjeringsperioden har møtt på en synkende oljepris, økt arbeidsledighet og stor innvandring, har Høyre likevel beholdt troen på individet. Dette har gitt resultater.

Høyre tror på næringslivet, og vet at man må legge til rette for vekst i privat sektor, og senker derfor skattene. Tall fra SSB viser oss at det til tross for oljeprisfallet har blitt skapt over 60.000 nye arbeidsplasser. Gjennom målrettede tiltak rettet mot gründere og bedrifter har vi dermed klart å skape flere nye arbeidsplasser enn vi har mistet i oljen. Dette forteller oss at Høyres politikk virker.

Høyre tror på studentene, og har de siste fire årene gjennomført en rekke tiltak for å øke kvaliteten i høyere utdanning. Høyres opptrapping til 11 måneders studiestøtte merkes, og er et stort skritt i riktig retning for satsningen på

fulltidsstudenten. Gratisprinsippet står sterkt, og innføringen av studiestøtte også i juni bidrar til at alle har muligheten til å studere, uavhengig av økonomiske forutsetninger.

Høyre tror på individet, og setter derfor pasienten i sentrum. Gjennom de siste fire årene har Høyre derfor gjennomført en rekke tiltak for å styrke pasientenes plass i helsevesenet. Høyre har innført fritt behandlingsvalg, gjennomført en rekordsatsning innen psykisk helse og rus, og ikke minst fått ned helsekøene betraktelig. På denne måten har man skapt pasientenes helsevesen.

Kjære medstudent, det er gjennom valg at vi har muligheten til å delta i demokratiet, og avgjøre hvilken retning vi ønsker at landet vårt skal ta. Hvem som styrer landet er viktig for studenter. Likevel viser tall fra SSB oss at andregangsvelgerne, og dermed flertallet av oss studenter, ved stortingsvalget i 2013 var den gruppen med lavest valgdeltakelse. Det er en situasjon vi som studenter kan gjøre noe med. Bruk derfor stemmeretten din, engasjer deg, del din mening, og gjør en forskjell. Godt valg!

Aurora Hårtveit
Leder i Høyres Studenterforening i Bergen.

ET TEKNOLOGIDREVET ARBEIDSLIV

Morten Andreas Meyer,
Tidligere moderniseringsminister

Mange Gutenbergøyeblikk treffer oss samtidig. Parallell eksponentielle teknologier griper inn i arbeids- og hverdagsliv med en kraft og et omfang vi aldri har opplevd maken til. Vi står i en transformasjon drevet av teknologiske nyvinninger som vil endre oppfatningene våre om sammenhengen mellom arbeid, verdiskaping og velferd.

«Digitalisering» er blitt dette årets buzzword. Rådgivere og kommersielle konferanseaktører fråtser i et marked hvor styreledere og direktører plutselig har våknet og blitt overbevist til å tro på den innholdsløse frasen om «alt som kan digitaliseres blir digitalisert». Jo-

konsekvensene, at vi evner å stille spørsmålene, at vi ikke lar oss styre av teknologien men selv styrer der det både er viktig og det finnes handlingsrom. Spørsmålene er mange – dilemmaene vanskelige. Jeg forsøker å drøfte noen av dem i den artikkelen.

Jeg starter med det jeg tror er det vanskeligste spørsmålet – usikkerheten rundt den fremtidige verdien av arbeid. Vanskelig både fordi konsekvensene er uante og fordi det er ubegripelig å fatte for de fleste av oss. Hva skjer med oss som individer og samfunn om sammenhengen mellom arbeidsinnsats og verdiskaping blir borte? Hvilke konsekvenser vil det ha om økonomisk

«*Hvordan blir livene våre og hvordan organiserer vi fellesskapet dersom teknologien alene fikser produktivitetsveksten vi trenger for å finansiere velferdssamfunnet og verdien av arbeid derfor gradvis reduseres?*»

nas Gahr Støre og Erna Solberg møter hverandre stadig oftere i digitale dueller. De to statsministerkandidatene kappes om å skape inntrykk av at akkurat «jeg» er den politiker som har forstått mest av hvordan kunstig intelligens, stordata, skytjenester, roboter og internet of things vil påvirke samfunnsutviklingen. Landets største bedrifter, med støtte fra staten, oppretter et toppindustrienter som skal lede an i næringslivets digitalisering. Avisenes debattspalter er fulle av innlegg som på ulike måter sier det samme; digitaliseringstoget går nå, ikke bli stående igjen på perrongen – digitaliser eller dø.

De fremste teknologievangelistene overdriver i hvilket tempo endringene kommer. Riktignok går utviklingen i høyere tempo og forandringene er mere dyptgripende enn ved tidligere teknologiskift, men også nå utvikler teknologien seg raskere enn vår evne til å ta den i bruk. Det er mennesket og menneskelig adferd som er det forsinkende elementet og ikke teknologien. Derfor har vi fortsatt tid til å reflektere rundt og diskutere sentrale problemstillinger den raske teknologiutviklingen reiser. Det er viktig at politikere, ledere, arbeidstakere og vi som borgere har evnen til å se de mulige langsiktige

vekst ikke utløser flere jobber? Hvordan blir livene våre og hvordan organiserer vi fellesskapet dersom teknologien alene fikser produktivitetsveksten vi trenger for å finansiere velferdssamfunnet og verdien av arbeid derfor gradvis reduseres? Hva skjer med oss om arbeid fyller en stadig mindre del av hverdagene våre?

Arbeid er knyttet til verdighet, trygghet og frihet. Verdien av gjennom eget arbeid å være i stand til å ta vare på oss selv og familien er grunnleggende for oss. Arbeid gir bekreftelse på hvem vi er. Vi utfolder oss sosialt på arbeidsplassen. Jobben gir viktig stimuli til læring og kunnskapsutvikling. Arbeidsplassen er viktigste arena for integrering.

Vi er lenge blitt fortalt at vi må jobbe mere og lengre om fellesskapet skal være i stand til å håndtere økte utgifter til pensjon, helse og omsorg utløst av endret alderssammensetning med en stadig større andel eldre. Som 58-åring gleder jeg meg over budskapet. Det er fint å få bekreftet at det er bruk for meg. Og litt overmodig tenker jeg at det skulle bare mangle - jeg er jo i min mest produktive periode av arbeidslivet. Frisk, tidlig oppe om

morran og uten forpliktelser som gjør at jeg må gå hjem klokka fire. Klar til å jobbe til jeg har passert 70. Men hva skjer med meg om det ikke er bruk for meg lenger?

Om teknologiløsninger overtar arbeidsoppgavene der jeg hele tiden har trodd at jeg var og ville forbli teknologien overlegen. Hva skjer med meg hvis den daglige arbeidstiden blir fire og ikke åtte timer, hvis det blir jobb tre dager i uka og ikke fem? Kanskje blir borgerlønn ganske vanlig og fullt ut akseptert. Kanskje blir 6-timers dagen nødvendig for å dele rettferdig på arbeidskraftsbehovet og sørge for at flest mulig som vil arbeide får arbeide.

Det er sikkert langt frem til det blir slik. Og det er ikke sikkert det blir slik i det hele tatt. Og de fleste av oss vil sannsynligvis heller ikke ønske at det blir sånn. Nettopp derfor er det viktig at vi tør å trekke opp et mulig scenario hvor arbeid mister verdi og får en langt mindre viktig plass i livene våre. Hvis vi bare latterliggjør et slikt mulig fremtidsbilde, fratar vi oss selv muligheten til å foreta valg som reduserer risikoen for at det blir slik. Og kanskje enda viktigere – i en viss grad være forberedt om det allikevel skulle skje. Forberede enkeltmennesker og fellesskap på at innholdet i hverdagen kan endre seg, og at andre meningsfulle oppgaver skal ta plassen deler av arbeidsdagen tar i dag. Derfor er det viktig tema for politikken og den politiske debatten.

Et ordtak sier «Hvis du er ferdig utlært er du ikke utlært, men ferdig.» Livslang læring og læring på arbeidsplassen har i mange tiår vært viktige temaer i diskusjoner i mellom arbeidsgivere og arbeidstakere og ikke minst i trepartssamarbeidet. Gode modeller for kontinuerlig kunnskapsutvikling i arbeidslivet og på arbeidsplassen vil bli et av de aller viktigste virkemidlene for at vi i samfunnet vårt kan høste av mulighetene teknologien gir og redusere truslene den representerer. Slike modeller krever offensive arbeidstakere som har lyst til å lære og som er villige til å forsake noen av de behagelige godene for å styrke egen attraktivitet i arbeidsmarkedet. Det krever arbeidsgivere og kapitaleiere som investerer i kombinasjonen teknologi og mennesker og som tar ansvar for en relevant og kompetent stab av medarbeidere. Og det krever politikere som skaper rammer for et utdanningssystem med frihet og fleksibilitet som gjør raske endringer og tilpasninger mulig. Når utviklingen går stadig raskere er det vi trenger minst politikere som skal styre utdanningssystemet i detalj.

En grunnpilar i utviklingen av det norske velferdssamfunnet har vært lik rett til utdanning. Vi har langt på vei utviklet et utdanningssystem som gjør at alle, uavhengig av økonomi og bosted, kan få den utdanningen de ønsker seg. Men den tankegangen stopper i for stor grad når vi forlater skolebenken og auditoriet på universitetet og beveger oss ut i arbeidslivet. Vi har imidlertid konkludert med at behovet for kontinuerlig kunnskapsutvikling og læring tiltar med den teknologiske utviklingen. Konsekvensene for individ og samfunn ved å ikke henge med blir store. Det peker i retning av at fellesskapet på en mere omfattende måte enn i dag må ta del i den læringen som skal skje på eller i nær tilknytning til arbeidsplassen. Det kommer til å koste penger, men prislappen ved å la være er større. Med andre ord – i en tid hvor petroleumsinntektene faller, utgiftene til pensjon og helse øker, det økonomiske handlingsrommet er spist opp av løfter i Nasjonal Transportplan og Langtidsplanen for Forsvaret, skal politikerne samtidig finne store midler til medfinansiering av utdanning av og kunnskapsutvikling i norsk arbeidsliv. Det vil kreve politikere med mot til å prioritere. Mange mener at den type politikere mangler i dag.

I den norske modellen står trepartssamarbeidet sentralt. Det at arbeidstakerne, arbeidsgiverne og myndighetene har utviklet et tillitsfullt samarbeid, bidrar til stabilitet, gode løsninger og raske krisetiltak når det er påkrevet. Teknologien i seg selv utfordrer ikke dette samarbeidet. Men de nye måtene å jobbe på, de nye måtene å drive bedrifter på og utviklingen i retningen av et mere individualisert arbeidsliv utfordrer den norske modellen. En viktig forutsetning for et velfungerende trepartssamarbeid er høy organisasjonsgrad. Høy organisasjonsgrad oppnås bare når organisasjonene oppleves som relevant og verdifull for den enkelte. Dette er neppe å ta for hardt i hevde at det verken på arbeidsgiver- eller arbeidstakersiden har vært en tilstrekkelig fornyelse og evne til å reflektere de store endringene teknologiutviklingen utløser i arbeidslivet. Derfor blir det viktig at de store organisasjonene i arbeidslivet øker tempo i sin egen omstilling og endring for å unngå at organisasjonsgraden fortsetter å falle, men heller øker igjen.

I velutviklede demokratier utvikles politikk gjennom langsomme prosesser. Det er en forutsetning for deltakelse, forankring, faglig utredning som synliggjør konsekvenser av ulike alternativer og sunn politisk debatt både internt i partier og partier i mellom. Det er et dilemma at mens politikken utvikles langsomt, utvikles teknologien raskt. Vi risikerer at den teknologiske utviklingen løper langt foran og etablerer premissene for viktige beslutninger, mens politikken dilter etter og får avspist sitt handlingsrom og mulighet til å styre. I dette bildet er det forstemmende at norske politikere frem til nå i liten grad vært opptatt av teknologiutvikling og digitalisering. Nå gjør både særlig Arbeiderpartiet og Høyre helhjertede forsøk på å ta igjen det tapte. Men det er langt igjen før den nødvendige innsikten og detaljforståelsen til å ta ledelsen i den teknologidrevne samfunnsutviklingen er på

plass. Uavhengig om det er Jonas Gahr Støre eller Erna Solberg som er regjeringssjef etter valget, er det etter min mening helt nødvendig å styrke den digitale kompetansen rundt statsministeren. Mitt råd er det samme som det var foran valget for fire år siden. For å sikre et raskere og samordnet digitaliseringsløp i offentlig sektor, for å sikre utvikling av rammebetingelser og tilpasning av lover og forskrifter i takt med teknologiutviklingen, for å sikre at sektordepartementene øker sin bevissthet rundt hvordan de gjennom sin styring kan bidra til at næringslivet og samfunnslivet for øvrig gradvis tar global tet i et teknologidrevet arbeidsliv og for å sikre at regjeringen har kunnskap om kommende teknologitrender, vil en strategisk teknologienhet ved statsministerens kontor være et godt virkemiddel. Jeg ser for meg en «task-force» med de beste teknologihodene fra de viktigste sektorene og etatene, fra academia og fra næringslivet som frikjøpes 50% til prosjektarbeid ved SMK og dermed også forblir nær sin opprinnelige virksomhet. Det sikrer nærhet til «virkeligheten» og øker mulighetene til raskt å implementere strategiske valg i den operative virksomheten.

I en artikkel som springer litt fra det ene temaet til det andre, avslutter jeg med noen råd til dere som er hovedmålgruppen for denne publikasjonen, universitetsstudentene i Bergen. Dere skal ganske snart inn i jobber som oppleves nær knyttet til kunnskap og innsikt som har vært forbeholdt mennesket og menneskehjernen å besitte. Dere skal ut i virksomhet som oppfattes å være høyt oppe i verdikjeden. Mange av dere skal ut å arbeide i «professional services» og bransjer som i begrenset grad har innovert på nye tjenester og forretningsmodeller de siste tiårene. Glem forestillingen om at den teknologiske revolusjonen vi opplever nå ikke angår dere. Før har vi vært vant til at teknologien overtar for manuelle, repeterende og fysiske arbeidsoppgaver. Nå kommer kognitiv teknologi, maskinlæring og roboter for fullt inn i yrkene dere utdanner dere for.

Leger vil oppleve at maskiner raskere og med større treffsikkerhet stiller diagnose og angir adekvat behandling, enn det legene gjør selv. Advokater vil oppleve at roboter raskere, med høyere kvalitet og til langt lavere pris enn advokatene selv, gir klientene gode råd. Kommunikasjonsrådgivere vil få konkurranse i å gjøre skarpe analyser og anbefale tiltak. Saksbehandlere i NAV som ser på seg selv som uunnværlige fordi de utøver skjønn når de fattet forvaltningsvedtak, vil oppleve at brukerne får mere riktig og rettferdig behandling når det er en maskin som behandler søknaden om uføretrygd. Så hva er rådet? Jo, vær bevisst på hvilken innsikt og kunnskap som fortsatt gjør deg suveren. Som gjør at du ligger foran maskinene. Som gjør at du kan nyttiggjøre deg alt det teknologien kan hjelpe deg med, men at du sørger for å legge en ytterligere verdi oppå. Da får du det moro. Teknologien blir ingen trussel for deg. Du bidrar med merverdi til kunder, arbeidsplass og samfunn. Du bidrar til at Norge er godt rustet til å møte fremtiden.

Den politiske vinden har blåst hardt i Europa de siste årene. Mest mot høyre. Fra den sjokkerende Brexit-avstemningen til suksess på meningsmålinger for franske Le Pen og hollandske Wilders. Utviklingen gav et klart inntrykk av at nasjonalismen er på retur i Europa – men hvorfor? Hva er årsakene?

Felles for Brexit, Marine Le Pen i Frankrike, Geert Wilders i Nederland, Sverigedemokratene, Danske Folkepartiet, Sann-finnene og vårt eget Fremskrittspartiet og Senterpartiet er rusket mot lette svar på komplekse, vanskelige og vonde problemstillinger. Historisk høyt migrasjonspress fra Syria og Afrika kombinert med stadige terrorangrep i islams navn. Det internasjonale samfunnet, våre egne myndigheter og de etablerte partier har feilet i å sette inn tilstrekkelige virkemidler for å få immigrasjonsstrømmen under kontroll. De har heller ikke sørget for å legge til rette for og sette klare krav til integrasjon av våre nye borgere. Sånn sett har vi selv forårsaket fremdriften av populistiske strømninger. For det letteste svaret å gi velgerne på terror- og immigrasjonsfrykt er å forlange at grensene stenges og kaste ut de som ikke har gyldig grunn til å bli.

55 prosent av all overføring i form av sosiale goder i verden utbetales i Europa. Til gjengjeld har Europa kun 15 prosent av verdens befolkning. Money talks gjelder også velferdsgoder. Kombinert med vår høye levestandard, demokrati og respekt for menneskerettigheter er Europa verdens mest attraktive kontinent for folk som flykter fra fattigdom, nød, politisk undertrykkelse og krig. Det er årsaken til at så mange tiltrekkes av Europa. Det er noe å være stolt av, men også noe vi må verne om og utvikle.

Da jeg var ferdig med studiene jobbet jeg en tid som lærervikar ved Ila barne- og ungdomsskole i Oslo. Den gang var Ila en base for somaliske barn i Norge. Somaliere lå den gang høyest på statistikken av arbeidsløse innvandrere, mens de i USA var folkeslaget som integrerte seg raskest og best. Vårt eksepsjonelt sjenerøse velferdssystem måtte jo stå frem som det rene paradiset.

Men før vi fordømmer de som presumptivt snyltere må vi vel innrømme at vi nok hadde gjort det samme selv. Eller rettere sagt; vi gjør det faktisk det samme selv. Siste tall fra SSB viser at 21 prosent av Norges befolkning mottar en form for stønad. Det er helt hinsides og unikt i hele verden. Det betyr at det ikke bare er innvandrere som er trusselen mot velferdsmodellen vår, men faktisk de mest tradisjonelle norske nordmenn uten et eneste utenlandsk gen i kroppen. Det er vi som er vår egen velferdsmodells største trussel og verste fiende. Integrering av den støtteavhengige norske befolkningen bør oppta oss minst like mye som våre nye landsmenn.

Det paradoksale er at Norges velferd skyldes i stor grad, i tillegg til petroleumssektoren, inntekter fra handel, forretninger og økonomisk samkvem med landene rundt oss. Mens fire prosent av eksporten vår går til Kina, går 80 prosent til EU-landene. Over femti prosent av Norges bruttonasjonalprodukt stammer fra inntekter fra handel. Nå som Norge er på vei fra «særstilling til omstilling» er norske bedrifter og økonomiske foretak helt avhengig av et regelstyrt marked i en velorganisert verden.

Det internasjonale samarbeidet som vokste frem etter andre verdenskrig tjente oss vel. Marshall-hjelpen, Det internasjonale pengesfondet, Verdensbanken, nordisk samarbeid, EFTA og EU. Mens vi i 1970- og 80-årene opplevde stor økonomisk ustabilitet på grunn av OPEC-landenes oljeembargo og handelspolitiske konflikter med store europeiske land, har opprettelsen av EUs indre marked og vår egen EØS-tilknytning gitt oss en økonomisk stabilitet og forutsigbarhet vi aldri tidligere har opplevd. Suksessen til vår åpne og eksportrettede økonomi avhenger av et marked hvor alle land og aktører, store og små, er underlagt de samme reglene.

Populistiske politiske krefter fremstiller EU-samarbeidet som kilden til misnøye fordi EUs grunnpilar er bygget på åpenhet, overnasjonalitet og markedssøkonomi. Folk kan bevege seg fritt innenfor Schen-

genlandenes grenser og yttergrensene har ikke hatt tilstrekkelig beskyttelse. Derfor er EU den viktigste huggestabben for populismen, slik terroristen bak 22. juli la så stor vekt på i sitt grufulle politiske manifest.

I Norge er det mange, fra ytre høyre til ytre venstre, som kritiserer kampen til britenes Boris Johnson og Amerikas Donald Trump for å trekke seg ut av og bryte ned regionale samarbeid som EU og NAFTA. De aller fleste norske partier fraskriver seg ethvert ansvar for å stille opp for eller skape europeisk samarbeid og integrasjon. Lederne for Kristelig Folkeparti, Venstre, og Arbeiderpartiet sitter musestille og ser på at enkle og populistiske holdninger til EU-samarbeidet slår rot og sprer seg. SV, Senterpartiet og Fremskrittspartiet nøler ikke med å fyre oppunder de lettvinne påstandene om at EU hindrer oss i å kontrollere grensene, ødelegger velferdsstaten og forårsaker sosial dumping.

«I Norge finnes det per i dag ingen partier som aktivt profilerer seg på å knytte Norge tettere til EU

eller som argumenterer så noen kan høre det om betydningen av et tett og forpliktende europeisk samarbeid,» skriver sosiolog og professor ved universitetet i Oslo Cathrine Holst i Agenda magasin. Holst konkluderer med at Norge er Europas gratispassasjer fordi vi overlater alt det vanskelige arbeidet til andre land. Med andre ord, vi lar de andre gjøre jobben, mens vi bare skummer fløten.

Nå er vinden i ferd med å snu. I Østerrike, Nederland og Frankrike ble nasjonalistiske høyrekrefter grundig slått. I Norge er det kun Høyre som tør å ta til orde for fullt norsk medlemskap i EU. Det er et grunnleggende verdivalg vi bør være stolte av og løfte frem i valgkampen.

Skal vi få bukt på kilden til fremvekst av populisme og nasjonalisme i Norge må vi ha politiske ledere som tør å stå opp for betydningen av samarbeidet vår fred og velstand avhenger mest av.

«Skal vi få bukt på kilden til fremvekst av populisme og nasjonalisme i Norge må vi ha politiske ledere som tør å stå opp for betydningen av samarbeidet vår fred og velstand avhenger mest av.

UNG OG MED NEDSATT ARBEIDSEVNE -KAN ARBEIDSFORMIDLINGEN REDDE DEM?

Ida Bring Løberg

Andelen unge brukere som mottar den helserelaterte ytelsen arbeidsavklaringspenger (AAP) fra NAV på bakgrunn av psykiske helseutfordringer øker. Om lag 70 % av AAP-mottagere under 30 år har psykiske lidelser, hvorav flere er lettere og symptombaserte lidelser. Hvordan forholder arbeidsformidlingen til dette og hvordan kan den hjelpe?

Vi utfordret to lokale Bergensprofiler med god kjennskap til både arbeidsmarkedet og unge arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne. Kenneth Stien arbeider som direktør i NHO Arbeid og inkludering. Han har tidligere erfaring fra tiltaksarrangøren A2G og fra NAV. Noen vil vel også huske ham som tidligere leder av Bergen Høyre. Tommy Johansen er assisterende fylkesdirektør i NAV Hordaland og har tidligere erfaring fra EBA Vestenfjellske.

Arbeidsevne

Arbeidsavklaringspenger (AAP) sikrer bruker inntekt, mens hen deltar i tiltak og behandling for å komme i arbeid. Inngangskravet for å motta AAP er at brukers arbeidsevne er redusert med 50 % eller mer, men som også har utsikt til bedring av arbeidsevnen. Det er i hovedsak helseforhold som ligger til grunn for reduksjonen i arbeidsevnen. Johansen bemerker imidlertid at sykdomsbildet har endret seg.

-Gjennom de siste 15-20 årene har diagnosebildet endret seg fra muskel-/skjelettplager til psykiske diagnoser. En del av de førstnevnte er ofte enklere å fastslå enn de sistnevnte – uansett er vi tidvis avhengig

skelig å arbeide. Skaper det et fokusskifte i arbeids- og velferdstjenestene fra funksjonsevne til arbeidsevne?

-Både og, vil jeg si. Det vil være riktig å si at det har vært et fokusskifte og at det har pågått over tid. Konsekvensen av det er at man leter etter muligheter i stedet for å være for opptatt av hindringer. Samtidig brukes disse begrepene litt om hverandre om delvis sammenfallende, men også forskjellige, grupper. Å ha nedsatt funksjonsevne betyr ikke nødvendigvis å ha nedsatt arbeidsevne. Roosevelt satt i rullestol og var en utmerket president, men han ville vært en dårlig vinduspusser på Manhattan. På den andre siden behøver ikke nedsatt arbeidsevne være en varig tilstand, arbeidsevnen kan vokse og utvikles i takt med økt mestring, økt kompetanse og økt selvtillit, sier Stien.

NAV forholder seg likevel til prosenter da det er fastsatt en arbeidsevneprosent som er inngangskravet til AAP. Det er ikke alltid like enkelt å kombinere med psykiske helseforhold og symptombaserte diagnoser. Det kan skape et null-sum-dilemma for brukeren som søker om ytelsen, men medfører også at leger og NAV ofte på skjønn vurderer arbeidsevne på bakgrunn av hva pasient sier. Gjør dette inngangskravet til AAP for romslig?

- Jeg oppfatter ikke at kravene er for romslige. Det er likevel et paradoks at vi, til tross for generelt bedre folkehelse, har et relativt høyt forbruk av helserelaterte ytelser, sier Johansen.

« **Å ha nedsatt funksjonsevne betyr ikke nødvendigvis å ha nedsatt arbeidsevne. Roosevelt satt i rullestol og var en utmerket president, men han ville vært en dårlig vinduspusser på Manhattan**

av vurderinger fra helsefaglig personell for å estimere arbeidsevne, sier han.

Endringen i diagnosebildet gjør at NAV og relaterte aktører nå forholder seg til helseforhold og arbeidsevne som er vanskeligere å påvise eller måle. Det er ikke lenger bare et brukket ben som gjør det van-

Stien påpeker imidlertid at selv om fastsettelsen av funksjonsevne og arbeidsevne ved inntak til AAP kan være ulik, så vil løsningen for å komme i arbeid gjerne være sammenfallende:

-Uavhengig av om det er snakk om nedsatt funksjonsevne eller nedsatt arbeidsevne dreier det seg mye om

det samme: Å fokusere på de muligheter som nesten alltid er tilstede. Gjennom blant annet karriereveiledning og kvalifisering mot jobber man har ferdigheter for. Oppgaven til NAV, tiltaksarrangører og arbeidsgivere er uansett ikke å jakte etter diagnosene, men å ta utgangspunkt i "det friske" og utvikle karriereferdighetene til den enkelte. I den grad vi skal "behandle" handler det om å ta tak i barrierer som stenger for arbeid. Et ikke utypisk eksempel er lese- og skrivevansker, noe som ofte viser seg å være bakenforliggende årsak til at folk faller utenfor arbeidslivet, sier han.

Overgangen til arbeid

Et av hovedmålene med NAV-reformen er å få flere over fra trygd til arbeid. Hva slags arbeidsmarked møter den unge med psykiske lidelser?

-I utgangspunktet bør det ikke være noen begrensninger i arbeidsmarkedet for personer med psykiske lidelser. Vi ser også over hele landet at arbeidsgivere er villige til å ansette personer med ulik bakgrunn, og de henger seg lite opp i diagnoser så lenge de opplever en trygghet i prosessen. At arbeid i seg selv kan være den fremste medisinen for at personen blir friskere, er godt kjent. IPS (Individual Placement and Support)-prosjektet til NAV og Fretex i Bergen viser nettopp begge deler, sier Stien.

Arbeidssøkere med psykiske lidelser er likevel overrepresentert blant AAP-mottagere under 30 år. Det kan vel tyde på at arbeidsgivere oppfatter det som om det er en risiko ved å ansette unge med psykiske lidelser. Er det slik og hvordan kan eventuelt denne risikoen reduseres?

-Nøkkelen ligger i spørsmålet ditt – reduksjon av arbeidsgivers risiko er avgjørende for at personen kommer i jobb. Mange har veldig tro på at denne reduksjonen handler om å gi mer lønnstilskudd til arbeidsgivere, men det er et tveegget sverd. Lønnstilskudd må ikke ansees som et tiltak alene for å få unge med psykiske lidelser i jobb, men som et mulig supplerende virkemiddel, sier han.

Anniken Hauglie har uttalt at det bør brukes mer lønnstilskudd. Ved bruk av lønnstilskudd blir brukeren ansatt i en virksomhet med ordinær lønn, men NAV bidrar med et økonomisk tilskudd til lønnen over en periode. Om lønnstilskudd ikke er løsningen, Stien, hva må vi prioritere?

-Målet må være å ruste personer til de jobbene som faktisk er. Da må man ta arbeidsgivere på alvor, kjenne deres behov for ansettelse på kort og lang sikt, kjenne arbeidsmiljø og arbeidssted, rett og slett kartlegge bedriftene grundig. Man skal skape jobbmatch ved at arbeidsgivers behov for ansettelse matcher personens forutsetning og muligheter. Og så skal man aldri være mer enn en telefon unna arbeidsgiver, og dermed kunne veilede arbeidssøker og arbeidsgiver både før og etter ansettelse. Alt dette er viktigere enn lønnstil-

skudd. Åpner vi slusene for lønnstilskuddsordninger uten tilstrekkelig oppfølging, skapes det en forventning om at det alltid følger en sjekk med fra det offentlige og vi undergraver tanken om at personer på utsiden av arbeidslivet kan kvalifiseres til å bli ansatt på ordinære vilkår. Arbeidsgivere etterspør trygghet mer enn subsidier.

Også Johansen mener at arbeid helt klart bør være en del av behandlingen. Tradisjonelt er behandling helsevesenets domene og arbeid NAVs domene. Hvor går da grensen mellom saksbehandler og behandler, dersom arbeid bør være en del av behandlingen?

- Erfaringene våre fra IPS-prosjektene viser at det ikke behøver å være noen grense.

Om grensene mellom behandler og saksbehandler viskes ut, stiller dette krav til ansvarsfordeling og kompetanse. Har NAV stor nok forståelse for og kompetanse til å møte unge brukere med psykiske lidelser? Johansen mener at NAV har dette.

-Vi må selvsagt bruke ekstern kompetanse der det er nødvendig, men det er viktig at det ikke blir for mange «kokker» og for mange vekslinger når vi skal hjelpe mennesker. Spesialisering og fragmentering er ofte kompliserende – det fører til venting og forvirring rundt hvem som til enhver tid har hovedansvar. Erfaringene våre fra IPS viser at tett samhandling med helsevesenet, overlapp mellom behandling og arbeidssøking virker gjensidig forsterkende. Jobb-håp viser seg i mange tilfeller å være ekstremt god medisin!

Vi behandler ikke muskel-/skjelettplager på samme måte som psykiske diagnoser. Hvordan må NAV organiseres og handle for å møte den utviklingen vi ser med flere unge med psykiske lidelser?

-Vi må ha flere jobbspesialister som kan gi tilbud om individuell jobbstøtte. Jeg tror likevel det viktigste skjer i skolen. Mange unge har slitt for lenge og har ikke fått god nok hjelp og oppfølging når problemene oppstår. Frafall fra videregående og andre utfordringer som vi skal løse, burde vært håndtert mye tidligere. Det finnes en rekke kjente symptomer og kjennetegn som gjør oss i stand til å si at barn vil få store utfordringer i ungdomsårene. Inngripen på et tidlig/riktig tidspunkt vil ha i seg et betydelig positivt potensial, både for den enkelte og for samfunnet, sier Johansen.

NAV kjøper inn flere arbeidsrettede tiltak, som f.eks. kurs og avklaringstiltak, fra eksterne aktører. Virksomhetene som NAV kjøper tjenestene fra, betegnes som tiltaksarrangører. Hvordan kan tiltaksarrangørene og eventuelt andre aktører arbeide for å få unge brukere med psykiske lidelser ut i arbeid?

-Det norske arbeidsmarkedet har noen distinkte utviklingstrekk. Et fåtall av jobbene lyses ut, samtidig som den demografiske utviklingen tilsier et stort be-

hov for arbeidskraft. Den mellomleddfunksjonen tiltaksarrangører har vil derfor bare bli enda viktigere for at flere i denne målgruppen kan komme i jobb, fordi du ofte vil trenge noen som både kjenner deg og kjenner arbeidsmarkedet godt. Internasjonalt snakker man mye om at det å utvikle karriereferdigheter vil være helt sentralt for å kvalifisere morgendagens arbeidstakere. Derfor bør det inn i skolen, på universiteter og ikke minst innen attføringsfeltet. Dette er karriereveiledning i utvidet forstand som handler om hvilke ferdigheter du må ha for å fungere i arbeidslivet. Ved siden av Kompetanse Norge er det trolig vår bransje som har kommet lengst i å tilpasse dette til en norsk kontekst. Dette gir en konkret retning på hvordan arbeidssøker sammen med veileder kan finne en riktig jobbvei, sier Stien.

Place and Train

IPS (Individual Placement and Support)- metodikken er på moten i arbeids- og velferdstjenesten. I IPS vektlegges både brukers motivasjon for å arbeide og arbeidsgivers bemanningsbehov. Jobbspesialister fungerer som døråpnere til arbeidsgivere, men gir også bruker tett oppfølging på arbeidsplassen. Det er i vinden, men er det egentlig slik vi får unge brukere med psykiske lidelser ut i ordinært arbeid?

-Vi har etter hvert fått god erfaring med bruk av IPS-metoden (individuell jobbstøtte). Nøkkelen er at brukeren skal oppleve trygghet og forutsigbarhet i samspill med sin jobbspesialist. I prosessen frem mot arbeid er det viktig å kartlegge brukers ressurser og matche

eksempel: Skal man bli bussjåfør må man i tillegg til busslappen bevise at man er punktlig, serviceinnstilt og er en defensiv sjåfør som ikke tar sjanser i trafikken. Det gir langt større trygghet for busselskapet hvis en tiltaksarrangør kan gå god for at personen kan alt dette, ved at han har fått den nødvendige opplæringen, enn at personer mer vilkårlig plasseres ut og skaper usikkerhet hos arbeidsgiver.

Ansettelses- og oppsigelsesvernet

Danmark har implementert modellen flexicurity som et virkemiddel for å øke overgangen til arbeid. Betegnelsen er en sammensetting av ordene fleksibilitet og sikkerhet. Fleksibiliteten skapes gjennom endringer i regelverket som gjør det enklere for arbeidsgivere å ansette og avskjedige arbeidstakere. Den sosiale sikkerheten for arbeidstaker skapes gjennom en høyere dagpengesats enn den norske. Dette følges også opp med en aktiv næringspolitikk. I sum bidrar modellen til flere jobbskifter og høyere mobilitet i arbeidsmarkedet. Deler av dette kan appellere til mangt et høyrehjerte, men er flexicurity egentlig noe for oss?

-Denne ordningen er absolutt interessant. Ansettelses- og oppsigelsesvernet i Norge står svært sterkt – den beskytter i stor grad dem som er innenfor, men gjør det vanskelig for dem som står utenfor. Mange arbeidsgivere oppgir nettopp dette som grunn for at de ikke vil satse på personer med funksjonshemninger eller nedsatt arbeidsevne. Her kan det nevnes at det ifølge SSB står nær 100.000 funksjonshemmede utenfor arbeidsmarkedet som ønsker seg en jobb, sier Johansen.

« Ansettelses- og oppsigelsesvernet i Norge står svært sterkt – den beskytter i stor grad dem som er innenfor, men gjør det vanskelig for dem som står utenfor.

disse mot den eller de riktige arbeidsgiverne. Som for alle andre er nøkkelen trygghet og mestring – er dette på plass vil mye gå av seg selv, sier Johansen.

Place and train står sentralt i IPS-metodikken. Det står i motsetning til en tradisjonell form for attføring, hvor bruker trenes opp til å jobbe før ordinært arbeid. I place and train trenes bruker opp i ordinært arbeid. Det kan tolkes som en motreaksjon til at brukere med nedsatt arbeidsevne plasseres i skjermet virksomhet fremfor ordinært arbeid. Også Stien mener IPS og Place and train er velfungerende, og da særskilt for personer med psykiske lidelser, men advarer oss mot å bli for dogmatiske - dette skal ikke nødvendigvis gjelde for alle.

-Igjen er det arbeidsgivers behov som må være førende, og det vil også kunne innebære at noen må ha en periode i en mer skjermet arena før man kommer ut i ordinært arbeidsliv. Enkelte arbeidslivsforskere snakker nedsettende om den "gamle" metodikken train and place som en retning man bør forlate. Jeg er enig i at place and train bør være det rådende, men man må ikke gjøre dette til enten – eller. For å ta et konkret

Også Stien mener at fleksibilitet er viktig:

- Innenfor arbeidsmarkedstiltakene må det uansett ligge en midlertidighet som gir arbeidsgiver fleksibilitet, og det gjør det i dag. Det skal være ukomplisert å avbryte en praksisplass hvis det ikke fungerer. Målet må være at treffsikkerheten er så god at det i liten grad skjer. Men det betyr at flexicurity som modell egentlig ikke har så stor relevans for våre primære målgrupper.

Han mener likevel at denne modellen, som var veldig i vinden for noen år siden, kan ha falmet noe:

- Modellen har også blitt justert en rekke ganger i opphavslandet Danmark, særlig ved at ytelsene har blitt strammet inn. Den danske erfaringen nå er at man faktisk har fått en stor gruppe man ser faller utenfor arbeidsmarkedet og som trenger kvalifiserende tilbud for å komme inn. Dette kan sammenlignes med personer med nedsatt arbeidsevne hos oss. Utfordringen for Danmark er at kvalifiseringsmiljøene er blitt bygget ned, fordi man blant annet i stedet har satset stort på ulike incentivordninger som massivt bruk av lønnstilskudd og innstramming av trygdene. Når man nå ser

et behov for økt satsing på kvalifisering av denne målgruppen, har mer eller mindre seriøse kursleverandører dukket opp, og blant annet fra Dansk Arbeidsgiverforening stilles det spørsmål til både faglighet og resultater av disse tilbudene.

Fremtidens arbeids- og velferdsformidling

NAV kan forvente en større inngang av arbeidssøkere på samme tid som etaten må redusere sin pengebruk. Det gjør at overgangen til arbeid må bli større samt at unge brukere blir en av de prioriterte gruppene i systemet. Det er altså folk i arbeid som skal bære vår felles velferd. Vi har utfordret Johansen og Stien på hvorvidt de har kommentarer eller anbefalinger til våre politikere om fremtidens arbeids- og velferdsformidling. Stien ønsker å berømme våre folkevalgte:

-Jeg vil først gi regjeringen og Stortinget ros for at man har etablert et stort nytt tiltak i form av tiltaket Arbeidsforberedende Trening (AFT). I sitt innhold og form er det svar på mye av det fagfeltet har etterspurt, og som nettopp gir mulighet for å følge deltakeren sømløst ut i ordinær jobb. Det har i seg nettopp prinsippene fra place and train, men er fleksibelt innrettet ut i fra de behovene brukeren har. Det er en stor positiv nyvinning. Tiltaket vil bidra til å bygge ned køene og tusenvis vil hvert år finne sin plass i arbeidsmarkedet

i ordinær jobb.

Johansen appellerer på den annen side til en kjent verdi blant oss konservative, nemlig at det å stille krav er å bry seg. Det er slik Johansen mener vi gir unge en fot innenfor arbeidslivet.

-De aller fleste som har fått innvilget uføretrygd er ikke 100% arbeidsufør. Per mars i år var det 14730 uføretrygdede under 30 år i Norge. Kanskje det ikke skulle eksistert noen uføretrygd for dem under 30 år. Man kan tenke seg et system der disse personene er garantert et arbeid eller en arbeidsrettet aktivitet som vilkår for utbetaling av ytelse – arbeid for trygd. Med et slikt system kunne man ta hensyn til den enkeltes arbeidsevne og tilpasset forventet produksjon ut fra det. Vi har mange uløste oppgaver i samfunnet, med variert innhold, som det ikke lønner seg å utføre. Med en slik ordning kunne man sett dette med nye briller. Dette er ikke ment som en mistenkeliggjøring eller forfølgelse av uføre. Det å være i arbeid er helsebringende – både for kropp og sjel. Det dreier seg om sosial inkludering, mestring og en konstatering at en status som ufør sjelden er konstant. Ved å være i tilpasset arbeid eller arbeidsrettet aktivitet vil overgangen til en ordinær arbeidssituasjon være betydelig enklere og mer realistisk, sier Johansen.

TILLIT, OPPLYSNING OG FRIHET - ET KONSERVATIVT FORSVAR AV YTRINGSFRIHETEN

Carl Christian Grue Solberg,
styremedlem i Høyres Studenterforening i Bergen

Vår mulighet til å uttrykke oss fritt og uavhengig blir til stadighet utfordret av sneversyn og intoleranse. I en tid med økt uro og spenning er det verdt å minne om viktigheten av dens nærvær. For den konservative bør et kompromissløst forsvar av ytringsfriheten være en selvfølge.

Edmund Burke, konservatismens far, beklaget seg over menneskets stadige trang til å bryte opp etablerte institusjoner, og med det forringe en forutsigbar og stabil samfunnsstruktur. Hans utgangspunkt var at det var rasjonelle grunner til at samfunnet var strukturert slik det var. Dersom altomfattende endringer ble gjennomført, uten tanke for våre forfedres erfaringer, ville noe gå tapt på veien. Denne erkjennelsen ledet han til en innsikt: man må forandre for å bevare.

For å tilpasse samfunnets skiftende omstendigheter og vilkår er gradvise endringer uunngåelige. Omveltningene må dog ikke være av en slik karakter at man krenker umistelige verdier; det er disse verdiene man søker å bevare. Burke var en varm forkjemper for de grunnleggende liberale prinsipper i den engelske Bill of Rights fra 1689. Han var også tilhenger av verdiene som inspirerte til den franske revolusjon i 1789, selv om han var kritisk til prosessen. Disse verdiene, samt institusjonene som ivaretar dem, må bevares for å sikre enkeltmennesket mot overgrep fra statsmakten, for å sikre stabilitet og frihet.

For en konservativ, er maktspredning essensielt. Vår grunnlovs maktfordeling er fundamentert i to grunnelementer. For det første er den utøvende, den dømmende og den lovgivende makt spredt til tre ulike statssorganer. For det andre skal det være en viss balanse mellom disse institusjonene. Det sikres ved at de til en viss grad tar del i hverandres oppgaver. Charles de Montesquieu, mannen bak maktfordelingsprinsippet, resonnerer som følger: Makt korrupperer, i den forstand at all empirisk erfaring tilsier at den som har makt er tilbøyelig til å misbruke den. Ved at makten er spredt, skal makt sette grenser for maktutøvelsen. Dermed er det et mål å sikre at makten er fordelt mellom ulike institusjoner. Som T.H Aschehoug formulerte det, makten må være delt for at mennesket skal være fritt.

Av denne erkjennelse følger det en innsikt. Det må aldri være konsentrert så meget makt på en aktør at den blir de andre makthaverne overlegne. Følgelig har det for norske konservative i etterkrigstiden vært viktig å sikre en desentralisering av makt. I dette perspektivet er ytringsfriheten særskilt viktig.

I det å ha personlig frihet, et ubetinget gode for den konservative, ligger det meget ansvar. I det liberale tankegods den konservative hegner om, ligger det et grunnleggende positivt menneskesyn. Vårt idegrunnlag er fundamentert i vår felles kristne- og humanistiske kulturarv. Troen på at de gode kreftene i oss er sterkere enn de nedbrytende, er sterk. Mennesket har gjennom sin forstand og mulighet til å tilegne seg kunnskap de beste forutsetninger for å foreta fornuftige, rasjonelle valg. Følgelig er det ingenting skummelt ved at makten utgår fra folket; det ansvar som ligger i den personlige frihet er mennesket fullt i stand til å håndtere.

Med denne erkjennelsen i bakhodet, hvorfor skulle man begrense enkeltmenneskets mulighet til å uttrykke seg? Ville man ikke da undergrave hele den personlige frihet? Jo, vil den konservative påstå, det ville man. Ytringsfrihet er en helt fundamental forutsetning for et fritt og velfungerende demokrati, og uten den ville den personlige frihet vært krenket. Dersom man argumenter for en begrensning av ytringsfriheten, sår man de facto tvil om menneskets rasjonelle fornuft. Med et fritt ordskifte alle kan engasjere seg i, sikrer man opplysning og utvikling både for enkeltmennesket og for samfunnet. Kunnskap er makt, og den makten må aldri få tilhøre de få, den må tilhøre oss alle.

Ved fri meningsutveksling kan vi sikre en opplyst og rasjonell debatt, hvor svar og motsvar i brytning sikrer en saklig og opplyst samtale. En mening skal i prinsippet aldri kunne stå uimotsagt. Vi må ha tillit til hverandre. Vi må ha tillit til at sannhet og fornuft vil vinne frem. Vi må ha tillit til at mennesket lar seg overbevise av det beste argumentet. Vi må ha tillit til at mennesket vet hva som vil gagne han selv, hans familie og samfunnet. Uten slik tillit, er ikke grunnlaget for sameksistens i et samfunnsliv eksisterende.

Hver gang ytringsfriheten begrenses, flyttes makt fra borgerne over til den sentrale statsmakt. Det er alltid vanskeligst å forsvare de ytringene man liker minst. Likevel er det svært ofte akkurat disse ytringene det er nødvendig å forsvare. Alternativet til dette, er å sentralisere makten ved å gi myndighetene anledning til å kontrollere meningsutvekslingen. Dette vil snevre inn enkeltmenneskets handlingsrom, hvilket den konservative umulig kan akseptere.

En slik maktforskyvningen rokker ved de konservative grunnvoller, og må for en hver pris unngås. Den konservative søker et samfunn hvor det frie individ er sikret handlingsrom, et samfunn hvor det frie og selvstendige mennesket kan utvikle samt uttrykke seg. Derfor er det helt nødvendig at staten gir individene dette handlingsrommet; menneskets virkestrang må stimuleres og kraften i det private initiativ må gis anledning til å få et uttrykk. Uten uttrykk er friheten intet annet enn en fjern lengsel.

Konsekvensene av en ufri debatt, vil være en stadig økende mistenksomhet til de som til en hver tid sitter ved makten. Kun ved å sikre en gjennomslutlig forvaltning, og med muligheten til å utfordre etablerte sannheter, vil vi sikre fremskritt og den tillit vi som samfunn er så avhengig av.

Dersom den enkelte ønsker å benytte sin frihet til å markere avstand til demokratiet ved å benytte demokratiske virkemidler, må vi akseptere det. Dersom man søker å styrke egen frihet ved å undergrave andres frihet, eksisterer det i praksis ingen frihet. Den eneste og beste måten å håndtere ytringer man ikke liker på, er ved å ta til motmæle. Det er ikke de urovekkende meningene som er farlige, det er det de meningene ingen lytter til og gir tilsvaret som er. For å gjenta George Orwells kloke bemerkning, dersom frihet betyr noe som helst, betyr det retten til å fortelle folk det de ikke vil høre. Den retten, er viktigere enn alt annet.

HVA HAR SKJEDD SIDEN SIST?

Det var godt oppmøte på foreningens konservative aften om Students at Risk.

Vi har drevet valgkamp for Blå Liste ved studentparlamentsvalget ved Universitetet i Bergen.

Debattkongen Erik Skutle drillet oss i radiodebatt.
Her stod debatten om kommunereformen.

Vi arrangerte vår egen Vestlandskonferanse. Vi tok en
pause i programmet og tok deltagerne med på stand på
Torgalmenningen.

Dato:

Hva skjer:

15. august

Stand under studiestart ved UiB

20. august

Kamp; brann vs viking

4. september

Stand på NHH

4. september

Studentdebatt

11. september

Valgvake

September

Konservativ aften

Oktober

Konservativ aften

Oktober

Studietur

November

Konservativ aften

November

Politisk workshop

Desember

Konservativ aften

Desember

Julebord

